

Poštnina plačana v gofovini.

IZ DANASJNE ŠTEVILKE:

Razvijajmo delovni polet in tekmovalnost. — Resolucije Primorcev tovarišu E. Kardelju in svetovni sindikalni organizaciji. — V Sloveniji se je pričela izvajati agrarna reforma. — Fašistični argumenti v kampanji italijanskega tiska proti Jugoslaviji. — Omejitve slovenskih oddaj v tržaškem radiu. — Vojni zločinci general Marlo Bobotti. — V tovarni v Savljah vlada zvest delavstvo, da delajo za svojo državo. — Delo zabukovskih rudarjev. — Gorenjci in Dražgoše leta 1941-42. — Nekaj načel, ki jih moramo osvojit. — Priprave za volitve v Vrhovni sovjet ZSSR.

Razvijajmo delovni polet in tekmovalnost!

Med vojno, v dobi ostre borbe proti okupatorjem in njegovim pomagačem naši narodi niso ustvarjali samo svoje narodne vojske, svojo moralno politično enotnost, ki je našla obliko v Ljudski fronti, in svojo resnično demokratično ljudsko oblast; naši narodi so že med vojno ustvarjali tudi prve začetke novega naprednejšega gospodarstva, novega razmerja ljudi do sredstev proizvodnje, novega odnosa delavstva do dela. Ta ljubezen do dela, delovna onemna, ki se je priložila našim partizanom, ki se je priložila našim partizanskim zaledja in ki je prežemala prve delovne brigade mladine, žena in delavcev v prvih partizanskih delavnicah, tovarnah in tiskarnah, ta dotlej neslutena požrtvovalnost, iniciativnost in iznajdljivost pri delu, ki je priložila do novega tako lepega izraza med delavstvom obojnih obojnih, je dobila zdaj v povojni dobi največji pomen.

Cim bolj smo osvobodili našo državo, tem bolj je stopala pred naše narode naloga našega gospodarstvenega življenja, in sicer ne navadne obnove gospodarstva na starih temeljih, temveč obnova gospodarstva v interesu najširših plasti delovnega ljudstva. Naši narodi so pristopili k izpolnjevanju te naloge odločno in dosledno, čeprav v največjih razmerah, v oropani in opuščeni domovini in spričo velikega pomanjkanja delovnih moči. V tem pogledu smo lani izvojevali velike uspehe. Izvojevali smo jih predvsem zato, ker smo kakor med vojno z razvijanjem najširše iniciative ljudstva premagovali vse težave ter z delovnim junaštvom delovnih množic korakali odločno po poti obnove.

Po zaslugi velike delovne oneme, po zaslugi prostovoljnega brezplačnega dela ljudstva, smo obvladali v kratkem času v precejšnji meri vojno opustošenje in revoščino in kljub zelo omejenim proračunskim možnostim obnovili celo vrsto naselij, železnice in mostove, ki njihova vrednost presega stotine in stotine milijonov dinarjev. Največji del te vrednosti je prispevalo ljudstvo s svojim prostovoljnim, požrtvovalnim delom. Samo v štirimesečnem tekmovalnem na Hrvaškem je bilo sezidanih za 150 milijonov hiš, popravljeno mnogo cest in mostov v vrednosti nad milijardo dinarjev. Za most preko Kolpe v Karlovcu, ki je bil postavljen v rekordnem času in čigar vrednost znaša 5.000.000 dinarjev, je vlada prispevala le 100.000 dinarjev. Ostanek je prispevalo ljudstvo. Množice delovnega ljudstva so s svojo delovno onemo, s prostovoljnim delom pri obnovi prispevali v veliki meri k velikim gospodarskim uspehom ter zmagam. Pri obnovi požgane vasi Bilice v Dalmaciji so same ženske prenesle na svojih rokah 45 milijonov kilogramov kamena, pri graditvi železniške proge Sarajevo—Mostar—Zetinskih so pa kmetje stolaškega okraja zasuli celo dolino ter premetali 25.000 kub. metrov zemlje. Nešteti so primeri delovne oneme in junaštva naših narodov.

Ta delovna onema ljudskih množic, ki igra v obnovi države tako pomembno vlogo, je dobila organizacijsko obliko v tekmovalnosti. Tekmujejo med seboj tovarne v posameznih mestih in tekmujejo delavci celih industrijskih panog. Tekmovalna onema zajema čedalje bolj delovno ljudstvo v mestih in na podeželju. Delo je prenehalo biti suženjsko breme ter je postalo zaveda časti in slave, zaveda ponosa in junaštva. V odnosu ljudi do dela nastaja koreniti prelom, ki korenito spreminja podobo naših podjetij, tovarn in ustanov.

Čedalje pogostejši so primeri množičnega junaštva na fronti dela. Rudarji Starega Kostolca so čestitali maršalu Titu ob novem letu in ob zaključku uspešnega tekmovalnega sosedstva, na dan počitka, dosegli največjo dnevno proizvodnjo v 70 letni zgodovini premogovnika. Zetinski rudarji so manifestirajoč svojo neomajno vero v Komunistično partijo ter v njeno pot, po kateri jih vodi, posvetili Partiji dan udarniškega dela. Delavci, ki so gradili saoski most Beograd—Zemun in končali delo kljub saboterjem že pred novim letom, so v pismu maršalu Titu obljubili:

»Pripravljeni smo, ne glede na težave, da izpolnimo pod Tvojim vodstvom, pod vodstvom Komunistične partije in naše narodne vlade, vse naloge, ki jih bomo morali prevzeti pri obnovi naše opustošene države.«

Ta obljuba ni samo zaobljuba delavcev, ki so obnovili most Beograd—Zemun, temveč tudi zaobljuba mnogih in mnogih delavcev po tovarnah in rudnikih, na železnicah in vaseh, delavcev, ki so leta 1945 pokazali doslej nesluteno delovno onemo ter junaštvo in ki so s svojo pobudo in ustvarjalnim poletom premagovali pomanjkanje, birokratizem in sabotažo; to je tudi zaobljuba vseh tistih delovnih množic, ki bodo pripomogle, da se uresničuje besede maršala Tita, da »bo leto 1946 leto največjega poleta in zmage pri obnovi naše države.«

Delovno ljudstvo naše države ima oblast v svojih rokah, ima svojo državo, ki ga ščiti pred izkoriščevalci in ki ves gospodarski razvoj vodi v njegovem interesu, v interesu delavskega razreda, renegega in srednjega kmeta ter delovne inteligence; delovno ljudstvo je postalo v Federativni ljudski republiki Jugoslaviji gospodar svojega dela, graditelj svojega življenja in svoje prihodnosti. To vse ga čedalje bolj nahušuje za nova delovna junaštva, za nove žrtve na fronti obnove in proizvodnje; zdaj pa ni in ne more biti druge poti za izboljšanje gnetnega položaja širokih ljudskih plasti razen večje oneme pri delu, razen povečanja proizvodnje. Zato bo delovno ljudstvo naše domovine napelo vse svoje sile ter posvetilo vse svoje sposobnosti za največje razvijanje proizvodnje, za največjo storilnost. Zato bodo delavci s povečanjem proizvodnje zagotovili podeželju več in cenejših industrijskih izdelkov, vasi pa bodo dale več življenjskih potrebščin. Vasi bodo z okrepljenjo delovnega poleta in produktivnosti pomagale delavskemu razredu, da se izboljšajo njegove življenjske razmere in da se bo lahko posvetil delu še z večjo silo in onemo.

S skupnimi napori delovnega ljudstva na podeželju in v mestih, z njegovim tekmovalnim in proizvodnim in z obojnim pomočjo pri povečevanju produktivnosti dela, z njegovo skupno borbo proti vsem saboterjem, razpisnikom in birokratom, lopovom, spekulantom in korupcionistom, proti vsem sorošnikom razvoja našega gospodarstva, v interesu delovnega ljudstva bo nastala srečna in lepša prihodnost delovnih ljudi. Delovno ljudstvo naše domovine bo sledilo klicu svojega voditelja in učitelja, maršala Tita: »Vojdimo z novo onemo izpolnjevali velike in častne naloge, ki nas čakajo in ki jih moramo izpolniti! Zgradimo gospodarsko močno Jugoslavijo, ker je to edini pogoj boljše in srečne bodočnosti naših narodov, močno jamstvo naše neodvisnosti in ugleda naše države.«

Se bolj moramo razviti delovno onemo delovnih množic, načrtno organizirati delovno tekmovalnost po vsej državi in s pomočjo tekmovalne vzgajati zaostale plasti delavcev za zavedno, disciplinirano, ustvarjalno delo v proizvodnji, za nov odnos do dela in za borbo proti malomarnosti, birokratizmu, sabotaži in proti vsemu, kar ovira napredek našega gospodarstva — to je pot izpolnitve nalog, ki so pred nami, pot osestranskega sodelovanja delovnega ljudstva pri izvedbi in nadzorstvu osrednjega gospodarskega načrta in širokega usposabljanja novih organizatorskih in tehničnih kadrov.

Kakor je sleherni borec med vstajo gorel od želje, da najde način, kako bi se čim bolj maščeval fašistom, kakor je sleherni delavec partizanskega zaledja gorel od želje, da s svojo pobudo, iznajdljivostjo, ozdriljivostjo in odločnostjo pri delu prispeva čim več v borbi za svobodo in boljše življenje svojega naroda, tako tudi zdaj sleherni delavec naše domovine, ne glede na to, kje dela, mora goreti od želje, da čim več prispeva za povečanje proizvodnje in storilnosti.

Sedanja gospodarska borba je nadaljevanje naše zgodovinske štiriletne narodno-osvobodilne borbe in mnoge zmage v nji niso pogosto nič manj pomembne od vojaških zmag na bojišču.

Proslavljajmo zmage na polju dela ter obnovi! Razvijajmo delovni polet in tekmovalnost! Popularizirajmo in slavimo junake dela! Nudimo jim pomoč, da se izpopolnijo ter napredujejo. Zasluzijo splošno pozornost in nagrado vsega ljudstva. Nudimo jim gnotne možnosti za boljše življenje, ker so največ prispevali zanj! (Po »Borbic«)

Resolucija političnih aktivistov Julij. Krajine ministru za konstituanto Edvardu Kardelju

Trst, 8. jan. Politični aktivisti Julijske krajine, zaposleni pri ljudskih oblasteh in množičnih organizacijah, so sprejeli ter oddali ministru za konstituanto tov. Edvardu Kardelju v Beogradu sledečo resolucijo:

Politični aktivisti Julijske krajine, zaposleni pri okrožnem narodno osvobodilnem odboru za tržaško okrožje in pri okrožnih odborih množičnih organizacij, so na svojem sestanku razpravljali o načrtu ustave FLRJ ter ga z velikim odobravanjem sprejeli. V ustavi vidijo pravno potrjene vse tiste pridobitve, za katere se je primorsko ljudstvo borilo polna štiri leta in za katere mu ni bilo žal darovati svoje krvi. Ves čas borbe pa so ob enem trdno upali, da po dobljeni zmagi ne bo več govora o pripadnosti naše pokrajine, saj na noben način ni mogoče

Antifašistične žene Gorice se obračajo na svetovno sindikalno organizacijo v Parizu za pomoč v borbi za ljudsko oblast

Gorica, 9. januarja 1946. — Antifašistične žene severnega kvarta Gorice so sprejele sledečo resolucijo, naslovljeno na svetovno sindikalno organizacijo v Parizu:

»Teško smo prenašali vse gorje te vojne, ki je od nas zahtevala trpljenje in žrtve, da smo si priborili svobodo. Še težje je sedaj, ko se nam gode krivice, ko moramo braniti svoje demokratične pravice, tiste pravice, ki smo si jih priborili s krvjo svojih najboljših sinov med osvobodilno borbo, v kateri smo se skupno bojevali za zavezniki proti nacifasizmu. V borbo smo šli s trdnim zaupanjem v pravičnost zaveznikov. Ničesar se nismo ustrašili. Nočemo povratka v tiste čase, ko so tu gospodovali fašisti. Nočemo tistih, ki so nas zatirali 25 let. Zahtevamo, naj se nam vrne ljudska oblast z ljudskimi sodišči, narodna zaščita ter vse, kar smo si priborili v štiri letni borbi. Zahtevamo, da se razpusti civilna policija, ker nočemo novih žrtv. Želimo biti priključeni k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Žene severnega kvarta Gorice so zbrale za to resolucijo na »stotine podpisov«. Ob enem se je obrnila na svetovno sindikalno organizacijo v Parizu tudi Antifašistična slovensko-italijanska zveza istega okraja s sledečo resolucijo:

Po 25. letih suženjstva in 4 letih hudega boja smo si sami osvobodili svoj dom. Ze v teku borbe smo si postavili svoje ljudsko oblast. Po osvoboditvi smo svoje odbore razširili ter ustanovili o ljudstva izvoljeno Narodno zaščito. Z umikoma Jugoslovanske armade je bil prizadet našemu ljudstvu hud udarec, ki ga

potegniti krivične meje samo zato, da bi bilo zadoščeno italijanskim imperialistom. S tako mejo med Jugoslavijo in Italijo bi bila storjena največja krivica narodu, ki si je s svojo borbo priboril pravico do samoodločbe, pravico, ki mu po vseh postavah pripada. Zato smo prepričani, da položaj, v katerem se trenutno nahaja Slovensko Primorje in Trst, ne bo dolgo trajal. Priključitev naše Primorske k novi Jugoslaviji bo krona zmage. Samo tako bo naše ljudstvo lahko ohranilo pridobitve, ki si jih je priborilo s krvjo, ohranilo svojo oblast, ki mu jo sedaj nasilno odvzemajo. Nova ustava, razširjena na Trst in Slovensko Primorje, bo porok, da ostane iz ljudstva izhajajoča oblast dejansko v njegovih rokah.

Podobno resolucijo so sprejeli politični aktivisti tržaškega okrožja.

V Loški dolini že delijo zemljo agrarnim interesentom

Dne 7. j. m. je bil v Loški dolini sestank agrarnih interesentov. Na sestanku je bilo 120 kmečkih delavcev, kotarjev in malih kmetov. Sestanka so se udeležili tudi člani krajevnega ljudskega odbora. Agrarni interesenti so skupno postavili zahtevo, da se takoj razdeli posestvo lesnega trgovca in veleposelnika Karla Kovača. Kovačeno posestvo meri okrog 300 ha. Večji del tega so gozdovi, obdelovalne zemlje pa je nekaj nad 6 ha. Zahtevali so, da naj prevzame oskrbo gozdov država, obdelovalna zemlja pa naj se takoj razdeli med agrarne interesente. Predlagali so osem agrarnih interesentov, ki naj dobe to zemljo. Skupno so se pogovorili, kateri del zemlje naj vsakdo dobi. Predlagali so, da naj dobi vsakdo tisto zemljo, ki mu je najbolj pri rokah za obdelovanje. Ker je bila vsa zemlja razdeljena na posamezne parcele, so za vsakega izmed njih predlagali posamezne njive in travnike, tako da jim ni bilo treba nikjer deliti parcel in kolčiti mej. Ko so sestavili izdelan predlog, so ga dali na glasovanje. Vsi so glasovali, da naj dobi zemljo predlaganih 8 agrarnih interesentov. Med temi osmimi agrarnimi interesenti je dobil zemljo tudi partizan Janez Mohar, mali kmet iz Markoveca in Jakob Mlakar iz Starega trga. Albina Volk, ki ji je padel mož v partizanih, je dobila eno njivo, Mica Mlakar, ki je izgubila sina v osvobodilni vojni, je dobila pri hiši prav tako večjo parcelo zemlje. Malo kmečko hišo s sadovnjakom je dobil borec Jarnej Ovsec, ki ni imel nobene zemlje, pa je imel veliko veselje do sadjarstva. Pri delitvi zemlje so agrarni interesenti in ljudski odbor upoštevali željo vsakega posameznika in mu dodelili zemljo, kot mu je najbolj ustrezala.

Interesentom za notranjo kolonizacijo

Ministrstvo za kmetijstvo, odsek za agrarno reformo in kolonizacijo, opozarja vse one borec, ki nameravajo vložiti ali ki že vlagajo prošnje za notranjo kolonizacijo v Sloveniji, naj s prošnjami počakajo, dokler ne bodo izdana potrebna navodila glede notranje kolonizacije. V tisku so tudi še posebni obrazci, na katerih se bodo prošnje za notranjo kolonizacijo pisale. Navodila izidejo v kratkem v časopisih.

Obratno naj demobilizirani borec, ki žele biti naseljeni v Banatu, vložijo takoj prošnje pri Ministrstvu za kmetijstvo v Ljubljani.

Jugoslovanska vlada je zahtevala od Madžarske izročitev vojnih zločincev

Dopisnik Tanjuga poroča, da je madžarska brzojavna agencija (MTI) pod naslovom »Jugoslovanska vlada zahteva izročitev več madžarskih zločincev« izdala naslednje obvestilo: »Zavezniska nadzorstvena komisija v Madžarski je poslala ministrskemu predsedniku Szoltanu Tildy-ju noto, v kateri sporoča naslednje: »Polkovnik Čičmil, šef jugoslovanske misije v Budimpešti, je poslal pismo zavezniki nadzorstveni komisiji, v katerem v imenu svoje vlade prošnje za izročitev zločincev jugoslovanskim oblastem: generalmajorja Jozefa Garsija in kapetana Martona Szeldija, ki ju je londonski komitet Združenih narodov za ugotavljanje vojnih zločincev proglasil za vojna zločince zaradi zločinov, ki sta jih izvrševala v Novem Sadu, Zablju, Curugu in v drugih jugoslovanskih krajih, — bivšega ministrskega predsednika Laszla Bardosyja, ki je odgovoren za vse zločine, storjene v času pokolja v južni Bački, nato Miklosa Magyja, bivšega župana v Novem Sadu, ki je bil tudi sokriv pokolja v Novem Sadu, Pavla Perepatiča, novosadskega trgovca, jugoslovanskega državljana, Gyula Vojnicza, madžarskega poročnika, nato Istvana Fendrika, novosadskega trgovca in jugoslovanskega državljana, ki so se tudi udeležili množičnih pokolov meseca januarja 1942. leta v Vojvodini. V smislu točke 14. pogodbe o premirju nima zavezniska nadzorstvena komisija nobenih pomislekov proti zahtevi, da se vsi omenjeni vojni zločinci izročijo jugoslovanskim oblastem, da bi jih sodila jugoslovanska sodišča.

Se en vojni zločinec izročen našim oblastem

Angloameriške vojaške oblasti so dne 8. januarja izročile našim oblastem vojnega zločince Kosto Mušičkega, ki je bil general v Nedičevi vojski. Po osvoboditvi Beograda je Mušički zbežal in ustanovil svoj štab v Postojni. Predobro je znano zločinsko divjanje četniškega korpusa na Primorskem. Komendant tega korpusa, general Mušički, ki nosi polno odgovornost za početje svojih vojakov, bo zdaj prejel zaslužen kazen.

Slovenski del Istre ob načrtu ustave

Ljudstvo v slovenskem delu Istre je na številnih sestankih razpravljalo o osnutku ustave FLRJ. Z največjim zanimanjem je sledilo izvajanjem poročevalcev ter se samo udeleževalo diskusije in načela in o posameznih členih. Na kraju so bile sprejete resolucije ter poslane ministrstvu za konstituanto v Beograd.

Ljudstvo iz Smokvica v koprskem okraju pravi v svoji resoluciji: »Uverjeni smo, da je nova ustava pogoj in jamstvo za boljše in srečnejše ter šlovske vrednejše življenje. Posebno pozdravljamo dejstvo, da nova ustava predvideva zaščito malega kmeta. Srečno si želimo in nestrno pričakujemo dneva, ko bomo tudi mi postali sestavni del FLRJ, za katero smo se skupno borili ramo ob ramo z jugoslovanskimi narodi, za katero smo žrtvovali svoje najboljše sinove in za katero smo pretrpeli nepopisno gorje.«

Podobno resolucijo je sprejelo ljudstvo iz Movraža in dostavilo: »Hočemo živeti v svobodi skupaj z jugoslovanskimi narodi, hočemo v bratsko FLRJ pod vodstvom maršala Tita.«

V Ankarani je slovensko in italijansko ljudstvo pozdravilo načrt ustave, v kateri vidi uresničenje vseh stremiljenj zadnjih let. Posebno odobrava agrarno reformo, ki bo dala zemljo tistemu, ki jo obdeluje. V tovarnah dajo prvo besedo tistim, ki največ prispevajo k proizvodnji, to je delavcem. Oblast je dejansko v rokah ljudstva. Tisti, ki se danes borijo proti ustavi, pripadajo istim elementom, ki so do večeraj izkoriščali ljudstvo in ki se danes boje pravične ljudske sodbe. Edino v FLRJ so ljudski interesi v resnici zavarovani.

Ljudstvo, zbrano na sestanku pri Sv. Antonu v koprskem okraju pravi v svoji resoluciji: »Pozdravljamo in izražamo svoje najgloblje hvalečnosti tvorcu ustave FLRJ tov. Edvardu Kardelju, pozdravljamo tudi Ustavodajno skupščino, kateri izražamo naše zaupanje in zahvalo, da je posvečala pri razpravi o ustavi toliko pažnje in skrbi malemu kmetu. Nova ustava je jamstvo za uresničenje dolgotrajnih težev in za ohranitev pridobitev štiriletne narodno osvobodilne borbe. Ne dvomimo niti najmanj, da nam je boljša bodočnost zajamčena samo v naši Federativni ljudski republiki Jugoslaviji, kjer vlada enakopravnost vseh narodov in kjer je vsa oblast v rokah delovnega ljudstva.«

Podobno resolucijo je sprejelo na svo-

jem sestanku ljudstvo iz Skotije ter dostavilo: »Se nadalje hočemo čuvati po načelih nove ustave FLRJ pridobitve štiriletne borbe in delati za obnovo porušene domovine. Želimo, da se naša glavna želja izpolni in postanemo sestavni del skupnega doma jugoslovanskih narodov. Vsa svetovna reakcija hoče napraviti razdor med bratskim slovenskim in italijanskim ljudstvom v Julijski Krajini ter zaneti sovraštvo, da bi lahko zopet nad nami zavladala. Slovensko in italijansko ljudstvo se tega zaveda ter z združenimi močmi vodi borbo proti ostankom fašizma, jedru današnje reakcije.«

Prebivalstvo iz Čežanja v Istri pravi v resoluciji med drugim: »Po tolikih letih suženjstva in trpljenja smo prvič slavili praznike v miru in svobodi. Želimo si, da bi nam novo leto 1946 res prineslo to srečo, da bi bili s Trstom vred priključeni k Jugoslaviji, ki bo imela najboljšo ustavno ureditev, za zakrno se je ljudstvo borilo in trpelo. Vsi, delavci, kmetje in poštena inteligenca, bomo napeli skrajne sile, da se raztegnejo določbe ustave tudi na našo pokrajino. Vemo, da bomo z vašo pomočjo to dosegli.

Vas Cetore pa naglašja v svoji, na masovnem sestanku sprejeti resoluciji: »Ker smo se tudi mi istrski Slovenci borili za novo Titovo Jugoslavijo, pozdravljamo tov. Edvarda Kardelja in ga prosimo, da odločno zastopa naše zahteve in da pospeši rešitev primorskega vprašanja, da bomo tudi mi deležni pravice, ki jih daje ustava Federativne ljudske republike Jugoslavije.«

Ljudstvo in zastopniki organizacij iz vasi Krag, Medašev, Slami, Vuki in Lončan pravijo na kraju resolucije, ki v nji odobravajo načrt ustave FLRJ: »Želimo samo eno, da bi čim prej mogli biti deležni dobrot in pravice, ki jih predvideva ta ustava. Naj predstvedstvo konstituante pospeši rešitev vprašanja Trsta in Slovenskega Primorja. Ta sklep so odobrili tudi prebivalci italijanske narodnosti, ki vidijo v FLRJ in njeni bodoči ustavi jamstvo za boljše življenje delavcev in kmetov.

Ljudstvo iz vasi Korte in Čedle odobrava v celoti načrt ustave in pravi na kraju: »Naše požgane vasi, naši invalidi, naše vojne sirote dovolj pričajo o naši neomajni volji, da bi pripadali k novi Titovi ljudski republiki Jugoslaviji.«

(Tanjug.)

Pomočnik komisarja za zunanje zadeve ZSSR Višinski prispel v Sofijo

Sofija, 10. jan. (Tass). Sinoči je prispel v Sofijo Višinski, namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve ZSSR Spremljal ga je Kirzanov, poslanik ZSSR v Bolgariji. Na kolodvoru so Višinskega sprejeli člani bolgarske vlade s Terpečevim, ki začasnoma opravlja dolžnosti ministrskega predsednika, dalje Kolarov, predsednik Narodnega sobranja, generali bolgarske armade, člani Centralnega komiteja Demovinske fronte, člani Na-

rodnega sobranja, predstavniki javnih in kulturnih organ. in diplomatskega zbora.

Višinskega so pozdravili tudi generalni polkovnik Birjuzov, podpredsednik zavezniške nadzorstvene komisije, član zavezniške kontrolne komisije in sovjetskega poslanika. Na kolodvoru je stala častna straža. Kolodvor je bil okrašen z bolgarskimi in sovjetskimi zastavami. Na kolodvoru se je zbralo tudi veliko ljudi z zastavami in napisi.

V tovarni v Savljah vlada zavest delavstva, da delajo za svojo državo

V zimskem jutru smo prišli v tovarno »Vidmar« v Savljah. V velikih, zračnih dvoranah so enakomerno brneli stroji, delavci in delavke so se samo bežno ozirali po nas, kamor smo vstopili in nadaljevali z delom. Ustavimo se v oddelku, kjer krožni stroji pletu nogavice iz bombaža.

»Ti stroji še ne teko tako dolgo,« pojasnjuje delavka, ki pravkar naravnava pletenino v stroju. »Šele decembra smo jih spravili v pogon. Bombaža se dobi dovolj, s svilo je teže.«

Tehnični vodja tovarne, ki nas spremlja, pojasni, da je stoji montiral tovariš Marša Anton. »Njegova zasluga je pravzaprav, da ta oddelk dela. Pa tudi v vseh drugih oddelkih v veliki meri zavestno delo prav od njega. Pred dvanajstimi leti je prišel k nam. »Fant za vse« je bil, pa se je sivo zanimal za stroje in je sčasoma postal delavec na stroju. Dames pa je prvi mojster v tovarni. Nobene tehnične šole nima, pa naredi brez navodil in na lastno pobudo na strojih toliko, da nam je skoraj nerazumljivo.«

Izrazili smo željo, da bi tovariš Marša radi spoznali. »Seveda, to se lahko zgodi. Še par oddelkov si gredeč ogledamo, potem pa stopimo k njemu,« priključno vodja tovarne.

Vstopimo v barvarnico. »Nogavice in vse ostale tkanine je treba najprej oprati, potem jih pobarvamo, pripoveduje delavec v tem oddelku in dvigne nekoliko pokrov, da lahko pogledamo v kotle. Potem nam pokaže še centrifugalne stroje, ki oprano tkanino izjemajo.

V parni sušilnici natikata dve delavki pravkar nogavice na oblikovalce, ogrete s paro. Pred njima leži na podolgi mizi kup mokrih nogavic, poleg pa zlagata že osušene in zlikane.

Iz toplega prostora stopimo na dvorišče. »Tu bomo poiskali Marša,« pravi tovariš, ki nas spremlja. »Najbrž spet preiskuje kje kak stroj,« se smeje. »Kar zaljubljen je vanje. Kadar se je za kakšen stroj prav posebno zanimal, je vse dni živel le temu stroju, študiral je njegov konstrukcijo, ga sestavljal, pregledoval. Najbolj je vesel, kadar vsi stroji tečejo, vedno je okoli njih.

Ko smo pred leti dobivali iz Chemnitz stroje, sta prišla vedno iz Nemčije dva monterja, da sta jih montirala in nato še strokovnjak, ki je stroj naknadno pregledal in ga spravil v pogon. To je stalo mnogo tisočakov. Tovariš Marša je vedno z največjim zanimanjem opazoval sestavljanje in montiranje in danes pozna vsak rezervni del stroja. Sam ga sestavi in popravi. A ne le to. Pozna material in kar z očesom presodi, če bo material, ki danes ni tak, kot smo preje z njim delali, odgovarjal zahtevam, presodi, na katerem stroju se lahko uporabi in pravilno razporeja delo. Sicer pa vam bo sam povedal kaj več, saj že prihaja,« je pokazal na vedrega moža v zamazani modri delavski obleki, ki je prišel k nam. Nasmejani obraz, ki mu ne bi nihče prisodil štiridesetih let, pričča, da je Tone Marša človek, ki mu daje delo zadovoljstvo in za katerega ni težave, ki je ne bi znal rešiti.

Povedel nas je v veliko toplo in sončno, strojno dvorano, kjer brnijo veliki pletilni stroji-kotnice. Bele svilen

ni enakomerno tečejo. Stroji sami so tako izpopolnjeni, da ne potrebujejo nobenih pomožnih delavk, ampak jih lahko nadzoruje en sam strojnik, ki hodi od stroja do stroja, pregleduje in uravnava pletenje. V približno 45 minutah splete en tak stroj 28 komadov nogavic, ki jih v drugih oddelkih izgotovijo.

Tovariš Marša nam razkazuje delo strojev in potem pokaže na tiste stroje, ki jih je sam montiral: »Ko so prišli montirati nemški monterji, sem na vse načine skušal od njih zvedeti, kako se stroji sestavljajo. Pa so tako ljubosumno skrivali znanje. Niti jih nisem nič dosti razumel, ko ne znam nemško. »Vtihniti« sem se do njih s tem, da sem jim nekoliko pomagal in jim postregel z orodjem, ki so ga rabili. Trikrat so tako stroje montirali in vse trikrat sem jih opazoval, pa sem se vedno kaj naučil. V stari Jugoslaviji nisem imel prilike, da bi se tehnično usposobil, saj nam delavcem niso dali nikoli prilike, da bi svoje znanje spopolnili. Mene pa je vedno vse tako zanimalo.

Pred razsulo stare Jugoslavije smo dobili četrto pošiljko kotnih strojev. Nato je izbruhnila vojna in monterji niso mogli priti. Pred Nemci smo skrili vse razstavljene stroje, ki so bili v zabojih, saj smo vedeli, da bi nam jih odpeljali, če bi zvedeli zanje. Jaz pa sem naše, že montirane stroje vedno spet ogledoval, ob nedeljah in praznikih sem prebil ob njih marsikatero uro. Pozneje sem se sam lotil razlaganja zabojev, ki so vsebovali vijake, koleške in rezervne dele. V devetih mesecih sem stavil v pogon dva kotna stroja.

Tako preprosto vse to pripoveduje, kot bi vse skupaj ne bilo nič posebnega. A za to njegovo izjavo se skriva močna in trdna volja človeka, ki je iz želje po strokovni izpopolnitvi dosegel tako znanje, da danes nadomešča strokovnjake, ki so včasih morali prihajati iz inozemstva.

Se in še nam je govoril o strojih in razkazoval igle, ki pletejo nogavice. Za oko komaj vidne igle morajo biti vse enakomerno upognjene, ker sicer pletenina ni enakomerna. »Važno je v tem oddelku tudi to, da je temperatura vedno enaka, namreč 22 stopinj, ker takoj, če je le par stopinj razlike, prično stroji trgati nitke in delajo napake v pletenini,« pojasnjuje tovariš Marša. Ob tem pojasnilu šele približno spoznamo, kako precizni so stroji, ki jih tovariš Marša pozna do zadnje potnosti.

Kar tako mimogrede omeni Marša še to, da je krožne stroje, ki pletu bombažne nogavice, montiral decembra 1945, do takrat so nerabljivi ležali v skladišču. Prej ni bilo takega povpraševanja po močnih nogavicah, danes pa izdelamo čim več trdnih nogavic, ker blaga ni veliko.

Vsi ti stroji bi še naprej čakali v skladišču strokovnjakov, da jih sestavijo, če jih ne bi Marša Tone stavil v pogon. Njemu pa se to ne zdi nič tako posebnega.

Velik verižni stroj, kjer delajo dva metra široko trikotnažno tkanino, stoji. »Na tem stroju lahko izdelujemo zelo fino tkanino, za kar pa sedaj ni mate-

riala. Za nam je, da ne teče tudi ta stroj, kovemo, kako potrebuje ljudstvo naših izdelkov,« pripoveduje.

Pri strojih, ki previjajo štrane na vretena, stoji mlada delavka, ki uravnava niti in pretirane spretno veže. Pripoveduje nam o svojem delu. Zeli si, da bi bilo čim prej dosti dobrega materiala, da bi mogli izboljšati delo in delati na akord, s čimer bi se dvignila produkcija. O delu mladine pripoveduje in pravi: »Da se bomo mladi delavci med seboj bolj spoznali, bomo priredili skupne nedeljske izlete. Že sedaj jih pripravljamo. V prihodnjih štirinajstih dneh bomo vsi mladinci tekmovali. Zadnje čase je sploh zelo razgiban mladinsko delo. Imamo sestanke in sami mladinci sestavljamo referate. Pišemo članke za stenščas, ki ga vsak teden izdajamo.«

V šivalnici dokončavamo pletenino. Ker pa sedaj ni dosti materiala za trikotnajo, pa bi morali stroje ustaviti, so dobili od drugih trvdki blago in izdelujejo poleg drugega tudi možko perilo. »Večinoma so le priučene šivilje,« pripoveduje tovariš, ki nas spremlja. »Pa se kar čudimo, kako naglo in dobro delajo.« Pokazal je dve skupini deklet. Prva skupina sestoji iz izučeniš šivilj, druga iz neizučeniš. »Poglejte te, ki niso izučene, naredijo prav toliko kot izučene. Tudi kvaliteta dela prav nič ne zaostaja za delom izučeniš.«

O, včasih pa celo več naredimo, kot ona skupina,« pohvali svojo skupino Franeka Noveli, ki je bila v partizanih in potem v zaporih. Zda je spet zaposlena v tovarni »Vidmar«. »Saj delamo za svojo državo in zase, kako ne bi delale z veseljem?« Nasmee se in požene stroj. Med brnjenje se meša tiha, a vesela pesmica.

Vse šivilje so v oddelku sklenile, da bodo zdaj nekaj dni zaporedoma šivale gumbce, ker je perilo ostalo v šivalnici in se nagromadilo zaradi tega, ker niso mogli dobiti gumbov. »Zdaj, ko smo jih dobili, pa bomo vse šivale gumbce, da perilo potem čim prej pošljemo v skladišče,« pripoveduje ena od njih.

Šivilje pri strojih imajo trinajst dinarjev plače na uro, šivalke gumbov pa le po deset dinarjev. S tem pa, da so se prostovoljno javile za to delo, so pokazale razumevanje in požrtvovalnost.

Sploh je opaziti v tovarni »Vidmar« veliko delavnost na vseh poljih. Osnovni so svoj dramski odsek, kjer sodeluje mnogo delavcev in uslužbencev. Nastopili so že nekajkrat na jeziškem odru. Redno imajo sestanke, kjer razpravljajo o političnih vprašanjih in se seznanjajo z dogodki v svetu.

Naredili so za obnovo 7.000 delovnih ur in izvedli že nekaj nabiralnih akcij za invalide in osirotele otroke.

Na sestanku so se pogovorili o tem, kako bodo organizirali lastno menzo, kjer se bodo hranili oddaljeni delavci. Do sedaj so že pripravili lepo obednico in kuhinjo.

Bivši lastnik tovarne Vidmar Stanko je tovarno poklonil državi. Delavci hočejo delo čim bolj izboljšati in dvigniti produkcijo na čim večjo višino, ker bo imela od nje korist res njihova država, ljudska republika Jugoslavija. GB.

Delo zabukovških rudarjev

Kot vse naše rudnike, je okupator zapustil tudi Zabukovico v obupnem stanju. Ker je potreboval za krmiljenje svojega vojnega stroja velike količine premoga, je z nenačrtnim izkoriščanjem in priganjskim sistemom močno oropal tudi zabukovško jamo. Ko so v septembru 1944 odšli skoraj vsi rudarji v partizane, je rudnik obstal. Partizani so nato pregnali nemške vojsake iz Zabukovice ter so ga imeli do marca 1945 v svojih rokah, ko ga je okupator zaradi velike vojaške premoči zopet zavzel in ponovno pričel z brezvestnim izkoriščanjem.

Po osvoboditvi pa je delo v zabukovškem rudniku zopet oživel. Obnovili so zalito Staro jamo in nadaljevali z novim Titovim jaškom, ki bo predvidoma končan v enem letu. Toda rudarji so prepričani, da bodo z vztrajnim delom ta termin skrajšali, kajti zavedajo se važnosti tega novega jaška, ki bo produkcijo zabukovškega rudnika precej dvignil. Z vztrajnim delom so rudarji dosegli v letnem decembru kljub pomanjkanju orodja in vžigalnikov ter uničenim strojem že 82% predvojne produkcije.

Rudarji se zavedajo, da je danes premog bolj potreben kakor kdaj koli, zato so na svojih masovnih sestankih sklenili, da bodo z izboljšanjem delovnih metod in s popravilom strojev dvignili svojo produkcijo. V decembru so se posebno izkazale jamske skupine št. 11, 14 in 50. Številka 11 je nakopala 898 vozikov, številka 14, 900 vozikov, številka 50 pa je napravila 42 metrov osnovne proge v novem Titovem jašku. V zunanjem obratu pa se je posebno izkazala Luknarjeva skupina, ki je v 30 dneh

popravila 69 jamskih vozikov in jih dala v promet.

Pri svojem delu pa niso pozabili na opustošene kraje, demobilizirance in partizanske vdove, zato so za nje zbrali nad 100.000 dinarjev. Ta mesec pa nameravajo enodnevno produkcijo podariti partizanskim vdovam in rudarskim upokojencem. Poleg tega so večkrat obiskali in obdarili ranjence v Rimskih toplicah in Dobrni. V volivni fond so nabrali okrog 8000 dinarjev.

Ker so bile med okupacijo požgane stanovanjske hiše v bližini rudnika, so zabukovški delavci zgradili v teh mesecih tristanovanjsko hišo za rudarje in za samsko hišo za 28 samcev. V narču imajo še eno desetstanovanjsko hišo, za katero je kredit že odobren. Stanovanje v novih hišah bodo dobili predvsem udarniki dela.

Kulturno življenje je v Zabukovici močno razvito. Imajo svoje pevsko društvo z 29 člani in godbeno društvo z 16 člani. Primanjkuje jim pa rudarski dom z gledališko dvorano, kajti sedanji kantinski prostori so mnogo premajhni.

Zabukovški rudarji so uvideli, da bodo pridobivali nove naročnike in so nakazali za tiskovni sklad »Ljudske pravice« 2000 dinarjev.

V tem mesecu so zabukovški delavci na svojih sestankih diskutirali o ustavi. Tudi zadržano življenje, ki je bilo že v stari Jugoslaviji zelo razvito, je v polnem razmahu.

Na svojem zadnjem sestanku so zabukovški rudarji obljubili, da bodo v novem letu 1946 tekmovali in si prizadevali izkoptati čim več premoga za našo industrijo in promet ter tako čim več pripomoči k naši gospodarski obnovi.

Goreča hiša pod »Bičkovo skalo« pri Dražgošah pod Jelovco, ki so jo Nemci požgali pri napadu na Dražgoše januarja 1942. leta. (Originalna fotografija, odvzeta Nemcem.)

Gorenjci in Dražgoše leta 1941.-1942.

Preseljevalna komisija je v vasi, so s strahom govorili od hiše do hiše. In res, švabska preseljevalna komisija je s pomočjo domačih izdajalcev sestavljala spisek ljudi, ki jih je treba čimprej izseliti. Načrt krvoločnega gauleiterja Kutschera, da se že v decembru 1941 izseli z Gorenjske okoli 70.000 ljudi v Srbijo in dalje proti vzhodu na Krim, je zadel tudi Dražgoše.

Toda partizani so proti temu zločinu organizirali upor. Mobilizirali so na vsem področju Gorenjske, da z oboroženim uporom preprečijo izvedbo gestapovskega načrta. Ljudstvo je spoznalo nujnost oboroženega upora proti okupatorju in z vsemi silami pomagalo pri mobilizaciji. Okupator ni le grozil, temveč že decembra začel izvajati svoj načrt. Ljudstvo pa ni odlašalo in čakalo, temveč je podpiralo mobilizacijo partizanov. Čimdalje več prostovoljcev je prihajalo v partizanske čete.

V Bohinju, na Jesenicah, v Mojstrani, v Škofji Loki je mobilizacija partizanov dosegla močan odziv, a najmočnejši pritok mobilizirancev je bil v Selški in Poljanski dolini, kjer je imela mobilizacija že značaj pravega upora proti gestapu in njegovim zločinskim načrtom. Center zbiranja in formacija mobilizirancev v čete je bila v Pasji Ravni. Tu je bila tudi partizanska komanda, ki je vodila vse partizanske akcije in razporejala partizanske jedinice. Že v decembru 1941 je mobilizacija zajela okoli 1000 mož, ki jih pa ni bilo mogoče takoj vseh formirati v čete in oborožiti. Zato se je okupatorju posrečilo, da je del teh mobilizirancev polovil, nekateri pa so se tudi sami javili.

Leta 1941 so bili prvi meseci partizanskega življenja na Gorenjskem bolj političnega, kakor vojaškega značaja. Po četah so se vršila politična predavanja, bori OF so dobivali tu smernice in linije, ki jih je politično utrjevala in usposobila za težko partizansko življenje in za borbo, ki so jo morali prvi partizani na Gorenjskem sprejeti pod silno neugodnimi pogoji že v zimi leta 1941/42.

S pritokom novomobilizirancev je pa že decembra 1941 prihajala do vidnega izraza močna aktivnost partizanskih čet. Začeli so se napadi na nemške postojanke in napadi na močnejše patrole, ki

so jih pošiljali Švabi za partizani, ker so hoteli uničiti partizane, ki so vršili tedaj že dokaj predrzne akcije. 13. decembra 1941 so partizani v Rovtnah napadli 52 mož nemške patrole, pobili 46 mož in zaplenili vse orožje. 25. decembra so napadli okupatorja v Poljanski dolini. Pri tem napadu je bilo pobitih 60 mož 70 ranjenih in zaplenjeno nekaj orožja.

27. decembra je okupator z večjimi silami napadel partizanske jedinice, ki so bile prav tedaj zbrane v Pasji Ravni. Partizani so z dobro postavljenimi zasidami po peturni borbi razbili sovražnikove vrste. Na bojišču je obležalo 150 Švabov, zaplenjeno je bilo veliko orožja in municije, kar je potem vse dobro služilo za borbo proti fašistom v Dražgošah. Pri tej hački so Nemci prvič napadli z Luksemburžani, ki so jih hoteli pognati tudi v juriš na partizanske položaje. Luksemburžani pa sploh niso hoteli streljati in so se uprli gestapu, ki jih je naglal na juriš. Začeli so vpiti: Dol s Hitlerjem, živeli Slovenci, živela Moskva...

Vsi ti uspehi in zmage nad okupatorjem so dale našim borecem silnega poleta in ustvarile pri njih nezlomljivo voljo in vero v zmago in osvoboditev.

Ruševine hiše po nemškem požigu Dražgoš 11. januarja 1942. leta. (Originalni posnetek, zaplenjen Nemcem.)

Okupator pa je začel še s silnejšim pritiskom in partizanska vojska se je morala v noči od 27. na 28. decembra premakniti iz Pasje Ravni na Sv. Mohor v Selški dolini, od tu pa je potem zaseda vas Dražgoše.

Dražgoše so bila prva slovenska vas, ki je bila osvobojena že v letu 1941. Takoj je ljudstvo izbralo svojo oblast. Z navdušenjem je sprejemalo in pozdravljalo naše borec. Videlo je, da prinašajo svobodo in da je njih borba edina rešitev proti nameravanemu izseljevanju.

Krvavemu gestapu pa seveda nikakor ni šlo v račun, da bi partizani motili izvajanje preseljevalnega načrta. Zato je ponovno poskušal z manjšimi patrolami, ki jih je pošiljal z vseh strani proti Dražgošam, pregnati partizane. Toda partizani so bili budno na straži in pazili na svoje osvobojeno ozemlje. Stalno so patrolirali, napadali okupatorja iz zasede in tako držali vas v svojih rokah. »Nepremagljivec gestapovec je seveda to silno razkačilo. Deveti dan po osvoboditvi Dražgoš so prihrumeli z vseh strani. Dražgoše je branilo par sto junaških partizanov, a obkolilo jih je okoli 8.000 pijanih pruskih in madžarskih vojakov, ki so jih privlekli iz Avstrije. Z obkolitvijo so hoteli na vsak

način uničiti v vasi utrjene partizane. Toda to jim ni uspelo, bili so pošteno tepeni. Pod vodstvom tov. Jožeta Gregoriča, komandanta I. grupe slovenskih partizanskih čet na Gorenjskem so partizani sprejeli boj s fašisti. Tri dni so se zaletavali v branilce Dražgoš. Visoki Prusi in mesnat Madžaroni so na vsak način hoteli prisiliti partizane k predaji. Toda, čeprav v času najhujšega mraza, saj je bilo 30 stopinj pod ničlo in meter in pol snega, na drugi strani pa ogenj iz streljnic in topov gestapovskih krdel, naših borec ni bilo mogoče premakniti s položajev, da bi prepustili vas sovražniku. Tri dni so okupatorji z vsem svojim vojaškim znanjem in izredno vojno tehniko napadali partizane, ki so ves čas dobro odbijali vse napade in prizadevali sovražniku občutne izgube.

Po treh dneh silovite borbe pa so se sovražnikovega pritiska partizani umaknili iz vasi proti Jelovci. Partizani so imeli strateško zelo dobre položaje, kar jim je omogočilo, da so lahko toliko časa obvladali sovražnika in mu prizadeli ogromne izgube. V dnevih borbe za Dražgoše, ki se je vršila 9., 10. in 11. januarja 1942. je po izjavi Dražgošanov in komandanta tov. Gregoriča izgubil okupator 1200 mož in veliko orožja ter municije. Silnemu pritisku nemških čet in navalu smučarskih oddelkov so se partizani po treh dneh umaknili. Zaradi težkega položaja je komandant tovariš Gregorič razdelil partizane v tri skupine, ki so potem nadaljevale pot vsaka v svojo smer: prva skupina proti Skofjeloškim hribom, druga proti Blegašu in tretja v naročje Triglavu. V planinah je bil takrat strašen mrz in dva metra snega. Preskrba je bila nemogoča zaradi stalnega zasledovanja po smučarskih gestapovskih patrolah, kaj sedaj — glad! Vse to je zahtevalo od partizana jeklene volje in vere, da je lahko premagal vse napore in težave. Mnogo je bilo med nami tarnanja o težavah, ki so nas oblegale. Treba je bilo

dosti premagovanja in globokega prepričanja.

Tako so švabi vdrli v Dražgoše. Hitlerjanci so takoj začeli izvajati novi evropski krvavi red. V vasi so pobrali okoli 45 mož in jih potrelili sredi vasi. Žene so preteptali in otroke metali v sneg. Vas izropali in izselili vse, ki se niso s partizani umaknili na Jelovco. V svoji roparski krvoločnosti so potem še vas požgali in podminirali. Mislili so, da bo to njihovo početje dovolj, da se nikdar in nikdar več ne bo ponovilo kaj podobnega, kakor v Dražgošah. To naj bi bilo svarilo in opomin ostalim Gorenjcem, da bi jih preplašili in upognili.

Toda ves ta teror in vse divjanje krvoločnih gestapovcev ni razbilo zavesti in volje do boja v našem ljudstvu. Ljudstvo se je uprlo nasilju in je bilo pripravljeno do kraja boriti se proti fašizmu. Gauleiterja Kutschera pa so drzne akcije naših partizanov tako prestrašile, da je preklical in odložil akt o izselitvi Gorenjske za poznejšo dobo, ko bo ljudstvo manj uporno, na vzhodu pa vojna končana.

Upor na Gorenjskem v decembru 1941. ki je bil povezan z boji na Pasji Ravni in Dražgošah, je dokazal, da so tudi nemški fašisti strahopetci, ranljivi in premagljivi, istočasno pa ovrgel trditve, da so Slovenci »narod hlapecev«.

Pa zaslugi junaških borec in za težko žrtev v letu 1941. padlih junakov in ustreljenih Dražgošanov so ostali gestapovski načrti na Gorenjskem za vse čase nedovršeni. Prav tem padlim borecem se je treba zahvaliti, da gorenjsko ljudstvo ni romalo v svet, kakor so romali naši tovariši iz breziškega in krškega okraja.

To je bila prva velika zmaga partizanske vojske nad krvoločnim gestapom. Tej zmagi so sledile druga za drugo, dokler nismo po 4 letih borbe in trpljenja izbojevali našo svobodo. Danes so naši narodi svobodni v svoji ljudski republiki Jugoslaviji. Maks Krmelj.

Pismo sovjetskih voditeljev okrožnim volivnim komisijam

Tass poroča:
»Podpisani smo vsak s svoje strani prejeli brzojavke raznih tovarn, kolhozov in s predvolivnih konferenc volivcev različnih oblasti in okrožij, v katerih nam je bilo sporočeno, da ste nas postavili kot kandidate za poslance Vrhovnega sovjeta ZSSR.

Vsem tovarišem volivcem, ki so nas postavili za kandidate, se toplo zahvaljujemo za zaupanje.

Smatramo pa za potrebno izjaviti, da smo se na podlagi zakona, po katerem ima vsak izmed nas pravico biti kandidat samo v enem volivnem okrožju, kot komunisti in člani Centralnega komiteja Vsesvezne Komunistične partije (boljševikov) obrnili na omenjeni komite delavci. Centralni komite Vsesvezne Komunistične partije (boljševikov) nam je sporočil, naj opustimo svoje kandidature v drugih okrožjih in naj kandidiramo v sledečih volivnih okrožjih:

A. A. Andrejev za Zvezni svet v amkabskem volivnem okrožju Turkmenske SSR; L. K. Beria za Zvezni svet v tifliško-stalinskem volivnem okrožju Gruzinske SSR; S. M. Budjani za Zvezni svet v septovskem volivnem okrožju Ukrajinske SSR; A. N. Bulgani za Sovjet narodnosti moskovskega mestnega volivnega okrožja mesta Moskve; N. A. Voznesenski za Sovjet narodnosti gorkijskega volivnega okrožja; K. E. Vorosilov za Zvezni svet mingskega mestnega volivnega okrožja Beloruske SSR; A. A. Zdanov za Zvezni svet v volodarskem volivnem okrožju mesta Lenjingrada; G. K. Zukov za Zvezni svet posebnega volivnega okrožja št. 660; L. M.

Kaganovič za Zvezni svet v taškentsko-leninskem volivnem okrožju Uzbekijske SSR; M. I. Kalinin za Sovjet narodnosti v leninskem volivnem okrožju mesta Lenjingrada; A. H. Kosigin za Sovjet narodnosti v leningrajskem okoliškem volivnem okrožju; I. S. Konjev za Zvezni svet v posebnem volivnem okrožju št. 665; G. M. Malenkov za Zvezni svet v leninskem volivnem okrožju mesta Moskve; A. I. Mikojan za Sovjet narodnosti erevansko-stalinskega volivnega okrožja Armenske SSR; H. A. Mihajlov za Sovjet narodnosti sevastopolskega volivnega okrožja; V. M. Molotov za Zvezni svet v molotovskem volivnem okrožju mesta Moskve; J. V. Stalin za Zvezni svet stalinskega volivnega okrožja mesta Moskve; H. S. Hruščov za Zvezni svet v kijevsko-leninskem volivnem okrožju mesta Kijeva; M. M. Švernik za Sovjet narodnosti v sverdlovskem volivnem okrožju, in H. S. Skiriatov za Sovjet narodnosti v tulsko-rjazanskem volivnem okrožju.

Držali se bomo teh navodil Centralnega komiteja Vsesvezne Komunistične partije (boljševikov). Volivne komisije, katerih se to tiče, prosimo, da vzamejo to sporočilo na znanje in da ga smatrajo kot merodajno listino ob priliki registracije kandidatov za poslance.

A. A. Andrejev, L. P. Beria, N. A. Bulgani, K. E. Vorosilov, A. H. Kosigin, I. S. Konjev, G. M. Malenkov, A. I. Mikojan, H. A. Mihajlov, A. A. Zdanov, G. K. Zukov, M. L. Kaganovič, M. I. Kalinin, V. M. Molotov, J. V. Stalin, H. S. Hruščov, M. M. Švernik, N. S. Skiriatov.

Popolno uničenje Slovanov je bil namen nacistične Nemčije

Ugotovitve tožilstva in priznanja prič na nürnberskem procesu

Nürnberg, 10. jan.: Tass poroča: Zasedanje sodišča 7. januarja se je pričelo z zaslišanjem priče Ericha von Bach-Zelewskega, ki je kot član hitlerjevske stranke še od leta 1930 zavzemal visok položaj v fašistični Nemčiji in vodil obmejne SS-odrede v posameznih oblasteh. Od začetka, ko so se hitlerjevci polastili oblasti, pa do konca vojne je bil poslanec hitlerjevskega »Reichstaga«. Do pričetka vojne proti Sovjetski zvezi je bil Gruppenführer SS-čet in generalni poročnik, a že v novembru 1941 je napredoval in postal Obengruppenführer in general SS-čet.

Na vprašanje predstavnika ameriške obtožbe polkovnika Taylorja, kakšen položaj je zavzemal po pričetku vojne proti Sovjetski zvezi, je odgovoril, da je bil višji vodja policije in SS-odredov v ozadju nemške armijske skupine »center«. Po njegovih besedah je njegova delavnost obstojala v akcijah proti partizanom. Njegov neposredni predstavnik v tem času je bil Himmler.

Predstavniki obtožbe je vprašal pričo, kaj ve o akcijah »Einsatztruppe«. Bach-Zelewski je odgovoril, da te skupine niso imele važne vloge v operacijah velikih razmer proti partizanom. Glavna naloga teh čet je bila uničevanje Židov, eiganov in političnih komisarjev.

Po natančnem opisu delavnosti priče na položaju vodje SS-čet je predstavnik obtožbe ugotovil, da je bil v ozadju skupine »center« Bach-Zelewski do konca 1942 in postal načelnik formacij za protipartizansko borbo na vsem vzhodnem bojišču. Na tem področju je sodeloval s poveljniki vojaških edinic in vrhovnim poveljnikom oboroženih moči, pa tudi s Himmlerjem.

Tožilec je ugotovil popolno organsko povezanost nemške armade, varnostne službe SS-odredov v borbi proti partizanom na sovjetskem ozemlju pod nemško zasedbo.

Na vprašanje polkovnika Taylorja, ali so vojaški voditelji dajali navodila, da se morajo protipartizanske akcije izvrševati na grob in brezsrčen način, je priča odgovorila pritrdilno. »Mlajšim poveljnikom je bila dana svoboda delavnosti. Taki ukrepi so privedli do ubijanja velikoga števila civilnega prebivalstva.« Tožilec je vprašal, ali je bil izdan ukaz višjih vojaških oblasti, po katerem se nemški vojniki, ki so izvršili napade na civilno prebivalstvo, ne kaznujejo in ne odgovarjajo pred vojaškim sodiščem. Priča je potrdila.

Zastopnik glavnega sovjetskega tožila polkovnik Pokrovski je vprašal pričo, ali mu je kaj znano o ukazu poveljnika nemške armade gen. Reichenauea o borbi proti partizanom. Priča je odgovorila, da mu je ta ukaz o akcijah proti Židom in partizanom znan. Na vprašanje polkovnika Pokrovskega, ali je priča imel pod svojim poveljstvom kakršne koli enote, ki so se posebno bavile z borbo proti partizanem gibanju v letu 1943, je nedolžno odgovorila, da ni imel neposredne oblasti. Kljub temu je iz njegovih odgovorov na nadaljnja tožileva vprašanja razvidno, da je Bach-Zelewski večkrat sam vodil operacije proti partizanom.

»Ali vam je kaj znano,« je vprašal polkovnik Pokrovski, »o posebni brigadi, ki se je formirala iz bivših tihotapcev in odpustitvenih kaznjencev?« Priča je odgovorila, da je ta vojna enota bila zares v glavnem sestavljena od zločincev, ki so bili obsojeni na zapore in kazni za vloge in druga zločinska dejanja. Priča to pojasnjuje s tem, da je še v začetku 1941 Himmler imel govor, v katerem je rekel, da je cilj pohoda na Rusijo uničenje sovjetskega prebivalstva. »Naravno je,« nadaljuje priča, »da je na tem območju najboljša mogla učinkovati prav taka vojska.« Priča je moral priznati, da je sama sestava kontingentov, ki jih je komanda vrgla proti

partizanom, že v naprej in premišljeno odredila značaj borbe te vojske, to je direktno uničevanje prebivalstva.

Na nadaljnja vprašanja polkovnika Pokrovskega je priča priznal, da je pomanjkanje direktnih navodil, koza je treba imeti za partizana, privedlo do samovoljne posameznih komandirjev enot. Zaradi tega so je uničevalo mirno prebivalstvo samo na podlagi suma, da je pripadalo partizanom. Nemški poveljniki so zažigali cele vasi in s tem kaznovali mirno prebivalstvo zaradi pomoči partizanom. Taki postopki komandirjev niso imeli za posledico nikakršnih disciplinskih kazni.

»Na eno izmed vprašanj,« je rekel Pokrovski, »ki mu jih je postavil moj kolega, predstavnik ameriške obtožbe, je priča odgovoril, da je borba proti partizanamskemu gibanju zasledovala resnično uničenje slovanškega in židovskega prebivalstva. Odkod vam je bilo znano to navodilo?« — »V odgovoru Himmlerja,« je odgovoril priča, »je bilo rečeno, da je treba zmanjšati število Slovanov za 30 milijonov.«

Iz odgovorov na nadaljnja vprašanja predstavnika sovjetske obtožbe je razvidno, da so ukrepi, ki jih je izvrševalo poveljstvo nemške vojske in nemška zasedbena administracija, res mogli privedi do uničenja 30 milijonov ljudi, da se položaj ni pravčasno spremenil.

Advokat Echsner, ki brani vrhovno poveljstvo in generalštab, je skušal s svojimi vprašanji zmanjšati pomen in vlogo nemške vojske v borbi proti partizanamskemu gibanju. Kljub temu pa odgovori prič ponovno potrjujejo tesno zvezo med organi SS-odredov in vojaškega poveljstva v borbi proti partizanamskemu gibanju.

Na eno izmed vprašanj, ali priča misli, da je Himmlerjev odgovor o uničenju 30 milijonov Slovanov pred-

Ameriški psihiatri skušajo prikazati nacistične zločince kot nedolžne žrtve Hitlerjevega vpliva

Članek Konstantina Fedina v »Izvestijih«

Moskva, 10. jan. (Tass). Pisatelj Konstantin Fedin piše v »Izvestijih«:

Tagesspiegel in nemški listi, ki izhajajo v Berlinu, so nagajni k senzacijskim, zato skušajo »potolaziti« človeštvo z »dobro« vestjo, ki so jo prejeli iz Nürnberga. Zdi se, da je izmed 21 obtožencev kar 10 zapustilo Hitlerja in nacistični socializem in to ob koncu prvega razdobja razprave!

Ta tako »prijetna« ugotovitev je rezultat diagnoze ameriških vojaških psihiatrov, ki opazujejo vedenje obtožencev. Važno je, da med temi desetiimi spreobrnjenici opozorimo na stebre nacističnega režima, kakor so Keitel, Papan in Frank. Pa to še ni vse. Psihiatri so mnenja, da ti trije skesani grešniki ne bodo ostali sami. Ti trije zli duhovi ne zahtevajo nič več, kakor da jih spoznajo za angele.

O tej stvari čitamo: »Obtoženci Raeder, Rosenberg in Seys-Inquart še vedno odlašajo, vendar pa psihiatri pričakujejo, da bosta Raeder in Rosenberg kmalu izjavila, da sta proti Hitlerju.« Vendar pa je na žalost modrih psihiatrov osem klavnih veličanstev z Göringom na čelu obranilo zvestobo Hitlerju in še nadalje branijo nacionalno socialistično ideologijo.

Kaj je pravi cilj psihiatrov? vprašuje Konstantin Fedin. Komu hočejo pomagati s svojimi bistrovidnimi ugotovitvami? Celotno »nepoboljšljivo« hitlerjevo nima nacističnih lastnosti. Vse je storila uniforma, zagotavljajo isti psihiatri. Zvemo celo, da sta »po mnenju

EAM je pripravljen prevzeti soodgovornost v upravi države

Predstavniki Centralnega komiteja Narodno-osvobodilne fronte so izročili namestniku in predsedniku vlade resolucijo, v kateri je rečeno, da more samo sodelovanje ljudstva ponovno dvigniti Grčijo

Atene, 10. jan. (Tass) Centralni komite Narodne osvobodilne fronte »EAM« je sprejel resolucijo, v kateri izjavlja, da se v poldrugem mesecu vlade »Demokratskega centra« položaj v državi ni zboljšal, ampak se je močno poslabšal in da vlada dovoljuje plutokratski oligarhiji nadaljnje izmaganje delovnega ljudstva.

»Kljub izjavi voditeljev centra, pravi resolucija,« o postavitvi reda in enakosti, teror še ni nikoli dosegel takega razmaha kakor sedaj. Strahovalne organizacije so pričele s splošno ofenzivo v skladu z načrtom, katerega so izdelale skupno z državnimi varnostnimi organi. Vlada ni napravila nikakršnih sprememb v armadi, varnostnih in pravosodnih organih, nadaljuje z obsodbami članov odpornega gibanja in uradno potrjuje povišanja oficirjev, ki so služili sovražniku. Izvedelo se je, da bo po zakonu o razbremenitvi zaporov oproščeni samo 10 političnih jetnikov. Resolucija poudarja potrebo po reprezentativni vladi s sodelovanjem EAM-a.

8. januarja zvečer so predstavniki Centralnega komiteja EAM-a Santos, Criticos, Kircos in Economos obiskali kraljevega zastopnika in ministrskega predsednika ter jim izročili resolucijo centralnega komiteja EAM-a. Predstavniki EAM-a so se posebno zavzeli za pravi-

ne zahteve delavcev in nameščencev, poudarili razmah terorja, neučinkovitost zakona za razbremenitev zaporov kakor tudi protustavni zakon o tisku. Predstavniki EAM-a so nadalje poudarili, da more samo sodelovanje ljudstva v obnovi državo ponovno dvigniti. Zato je potrebno, da si vlada zopet pridobi zaupanje ljudstva, kar pa je mogoče le s sestavo reprezentativne vlade. EAM je pripravljeno, so izjavili predstavniki, deliti odgovornost v upravi države in pomagati pri njeni obnovi.

V odgovoru predstavnikom EAM-a je ministrski predsednik priznal, da je delavnost terorističnih organizacij in rojalistov močno narasla ter izjavil, da je sklenil temu narediti konec. Glede sodelovanja EAM-a v vladi je ministrski predsednik izjavil, da bo proučil spomeno EAM in stališče, ki so ga izrazili njeni predstavniki.

Zastopstvo EAM-a je izjavilo, da nikakor ne bo pristalo na morebitno imenovanje Papanreua v tej vladi, ker je bil Papanreua predsednik vlade v času decembrskih dogodkov 1944. Prav tako ne bi pristali na imenovanje voditelja rojalistične skupine liberalne stranke Stilianosa Genatasa.

Atene, 10. jan. (Tanjug) Reuter poroča, da je Centralni komite EAM-a izdal proglas, v katerem je rečeno: »Sofulisova vlada ni uspela, da na demokratski način reši grške probleme, ki so življenjske važnosti. Grška vlada vodi pogajanja, da bi dobila pomoč od zaveznikov, vendar pa zahteva EAM, da

ta pomoč ne sme biti pod kakim pogojem in da Grčija zaradi tega ne sme biti odvisna od tujeja nadzorstva.

Edini izhod iz nastalega političnega in gospodarskega nereda je sestava reprezentativne vlade, v kateri bi imela organizacija EAM-a odločilno vlogo.

Edini vzrok sedanje politične krize v Grčiji je ta, ker ima britanska vojska zasedba namen priversti politično in gospodarsko življenje v Grčiji na stopnjo kolonij. Potreba po odstranitvi britanskih čet je vsak dan nujnejša.«

Grški reakcionarji ustanovili »narodno socialistično« stranko

Atene, 10. jan. TASS poroča: Skupina vplivnih funkcionarjev, med katerimi so tudi ministri iz časa Metaxasove diktature z Nicolididom na čelu, je ustanovila novo »narodno socialistično« stranko. Stranka se bo po izjavi njenih ustanoviteljev naslanjala na socialne in moralne poglede Metaxasa.

Predsednik vlade Sofulis je obsodil ustanovitev nove fašistične stranke, vendar je izjavil, da bo lahko samo vlada, ki bo sestavljena na temelju volivnih izidov, podvela korake proti tej stranki.

Splošna stavka v Patrasu

Atene, 10. jan. (Tanjug) Reuter poroča, da je grška konfederacija dela objavila, da je bila v Patrasu na Krfu proglašena splošna stavka. V znak vzajemnosti so grški želeničarski delavci objavili dvourno stavko.

Albanski begunci iz Čumurije opozarjajo skupščino ZN na težek položaj albanske manjšine v Grčiji

Tirana, 10. jan. (Tanjug). Ob priliki zasedanja skupščine Zedinjenih narodov je organiziral protifašistični komite albanskih beguncev iz Čumurije veliko zborovanje, s katerega so poslali naslednji protest:

»Albanski begunci iz Čumurije, ki so se zatekli v Tirano, so se zbrali na ve-

likem zborovanju ob priliki zasedanja skupščine Zedinjenih narodov in energično protestirajo proti strašnemu preganjanju albanskega življa, ki ga izvajajo grški monarhofašisti. Albanski begunci zahtevajo od svobodoljubnih narodov, da takoj vzamejo v pretes vprašanje njihove vrnitve v domovino.«

Gnezdo jugoslovanskih fašistov v Avstriji je treba na vsak način uničiti

piše »Österreichische Volksstimme«

Dunaj, 10. jan. (Tanjug) Tass poroča: »Österreichische Volksstimme« objavlja nova dejstva glede delovanja jugoslovanskih fašistov na ozemlju Avstrije.

»Nujno potrebno je,« piše list, »da se na vsak način uniči to gnezdo. Minister za pravosodje je nedavno izjavil, da so mu dobro znane spletke teh tolp, da pa njegova oblast seže samo do razmejitvene črte in da nima sedaj nobene možnosti, da bi podvel korake proti fašističnemu gnezdu v zahodni Avstriji.

Popolnoma mogoče je, da je naletel minister dr. Goere na gotove težave,

nam ni prav ničesar znanega, da bi avstrijska vlada vsaj v svojem imenu izdala ukaze in navodila glede aretacije in izročitve zločincev. Prav tako nam ni ničesar znanega, da bi avstrijska vlada izkoristila svojo oblast ter opozorila javnost na tako stanje stvari, ali da bi podvela katere koli druge korake glede tega vprašanja sporazumno z jugoslovansko vlado.

Vse to je treba storiti hitro in skrbno, ker v nasprotnem primeru grozi avstrijski vladi nevarnost, da bo pred sodniškimi državami nosila odgovornost za ogražanje njihove varnosti.«

Madžarske oblasti izpustile vojnega zločinca Prepačiča

Budimpešta, 10. jan. (Tass.) Pred kratkim je madžarska politična policija aretirala jugoslovanskega državljana Pavla Prepačiča, trgovca iz Novega Sada, ki ga je jugoslovanska državna komisija za ugotavljanje vojnih zločinov proglasila za težkega vojnega zločinca in čigar izročitev so zahtevala jugoslovanska oblastva. Z njegovo izročitvijo se je zavlačevalo,

dokler ni bil končno v teku preiskovalnega postopka izročen madžarskemu tožilstvu, ki ga je izpustilo na svobodo. Po zastuji takšnega postopanja organov madžarskega ministrstva za zunanje zadeve in ministrstva za pravosodje, ki bi moral izročiti vojnega zločinca, je osvobodjenemu vojnemu zločincu Prepačiču uspelo pobegniti.

Romunska vlada je v celoti izpolnila sklepe, ki jih je priporočila moskovska konferenca

Pismo ministrskega predsednika Groze namestniku ljudskega komisarja za zunanje zadeve ZSSR Višinskemu

Bukarešta, 10. jan. (Tanjug). Tass poroča, da je predsednik ministrskega sveta Romunije Groza poslal namestniku ljudskega komisarja za zunanje zadeve ZSSR Višinskemu naslednje pismo:

»Čast mi je predložiti vam izjavo romunske vlade, ki je bila razširjena v skladu s sklepi moskovske konference glede Romunije. Izjava je posledica soglasnega sklepa, ki je bil sprejet 8. januarja na sestanku ministrskega sveta in ki so mu prisostvovali zastopniki narodne zaraništne stranke z Julijem Maniujem na čelu in narodne liberalne stranke z Dinujem Bratianujem na čelu. S tem je romunska vlada v celoti izvršila sklep moskovske konference.

V izjavi romunske vlade, ki je bila dodana temu pismu, je rečeno:

»Danes, 8. januarja 1946, je bila izredna seja ministrskega sveta pod predsedstvom dr. Petra Groze. Ko je pred-

sednik ministrskega sveta predstavil ministra Miraja Romniceanu in Emila Hageganija, je predlagal, da ministrski svet v celoti odobri izvršitev sklepov, ki so jih sprejeli ministri za zunanje zadeve Sovjetske zveze, Velike Britanije in Združenih držav Amerike med 16. in 28. decembrom 1945, v Moskvi. Ko je ministrski svet proučil ta predlog, je smatral za brezpogojno potrebo, da izjavi:

1. »da bodo splošne volitve v ustanovljeno skupščino čimprej; 2. da se bo zagotovilo, da bodo volitve svobodne na temelju splošnega tajnega glasovanja ob udeležbi vseh demokratičnih in protifašističnih strank, ki bodo imele pravico imenovati svoje kandidate; 3. zamajčena bo svoboda tiska, govora, vere in združevanja. Ministri za notranje zadeve, pravosodje in vere in propagando so dolžni, da izvršijo te sklepe.

Protest Komunistične partije Nizozemske proti nasilni politiki na Javi

Haag, 10. jan. (Tanjug). Reuter poroča, da je kongres Komunistične partije Nizozemske poslal nizozemskemu predsedniku vlade Scherhornu poslaničev, v kateri se zahteva, da se takoj pre-

bi obramba s tem samo pridobila na času? Dejstvo samo, da je tisk objavil preroške izjave psihiatrov o tem, kaj »se nadejajo« od obtožencev, kaže na prostaško pretvezo, katere se bodo vojni zločinci z zadovoljstvom in veseljem poslužili. Ali je vaš namen, ovirati delo vrhovnega vojaškega sodišča, gospodje vnetučeni psihiatri?

Kakšen drug cilj naj bi imela javna izjava ameriških psihiatrov, kot ta, da

Sovjetsko zastopstvo na glavni skupščini ZN

London, 10. jan. (Tanjug). Reuter poroča, da je prispelo v London sovjetsko zastopstvo za glavno skupščino organizacije Zedinjenih narodov. Na čelu zastopstva je namestnik ljudskega komisarja za zunanje zadeve Andrej Višinski. Sovjetsko zastopstvo je prispelo s tremi letali.

